

Kan transfer mindske afsky?

Gry Lottrup Jyde,
Skoletjenesten
København Zoo

Julia Suhr,
Skoletjenesten
København Zoo

Kommentar til Karsten Ølgaard Madsen & Niels Bonderup Dohns artikel "Elevens interesse under ekskursion til et rensningsanlæg", MONA, 2018-1.

Indledning

Det er interessant at situationel interesse bliver undersøgt i et eksternt læringsrum, da det ofte tages for givet at netop hands-on-aktiviteter, egenudførte forsøg og gruppeøvelser øger elevernes aktivitet og dermed også indirekte deres interesse. Undersøgelsen minder os især om at til trods for de anderledes undervisningsformer i et eksternt læringsrum kan vi ikke tage for givet at elevernes interesse øges, men at undervisningens struktur og delelementer har en central rolle hvis elevernes interesse og motivation skal vækkes og fastholdes i undervisningen. Ud fra vores erfaringer i Skoletjenesten København Zoo vil vi kommentere undersøgelsens resultat i forhold til afskyvækkende stimuli. Især mener vi at transfer mellem skole og eksternt læringsrum fortjener at blive diskuteret i forhold til elevens interesse og deltagelse under ekskursioner.

Afsky eller uvidenhed?

Vi bider mærke i at der i artiklen henvises til at man som underviser eller formidler nøje bør overveje hvordan man kan begrænse afskyvækkende stimuli (Madsen & Dohn, 2018), da afsky kan have negativ indflydelse på elevernes interesse. I Skoletjenesten København Zoo har vi mange års erfaring med forskellige former for det mange måske vil kalde "afskyvækkende" eller "ulækre" elementer i vores undervisningspraksis. Alle undervisningsforløb indeholder forskellige former for kontakt med dyr, og vi foretager en del dissektioner med elever i alle aldre. Vi kan derfor ikke komme uden om at lort, tis, blod og organer er en stor del af arbejdet i vores Skoletjeneste. I stedet for at begrænse de "ulækre" elementer i undervisningen har vi i Skoletjenesten Køben-

havn Zoo gode erfaringer med at italesætte dem og snakke med eleverne om hvorfor vi mennesker synes ting er ulækre. Når vi holder levende dyr med elever, fortæller vi først at der er en reel risiko for at dyr kan skide og tisse mens man holder dem. Og ikke kun at dyret gør det, men hvorfor det gør det, som kan være af forskellige årsager. Herved oplever vi at eleverne ikke væmmes af det, men klart oftest accepterer at få lort og tis på hånden uden at skulle vaske hænder med det samme. Eleverne lærer derved hvorfor dyret skider, og at det er ok at få lort på hånden da det kan vaskes af igen. Ofte oplever vi at eleverne der kommer, ikke har meget erfaring med at holde dyr. Så at holde et levende dyr kan vække mange følelser, lige fra velbehag til afsky. Hvis eleverne ikke er forberedt på at dyrene kan finde på at skide, kan vi risikere at forskrække eleverne som i forvejen er i en uvant og grænseoverskridende situation. Ved at italesætte risikoen for lort og tis forbereder vi eleverne så de ved hvad de skal gøre i tilfælde af at uheldet er ude. For os at se handler det derfor om at gøre eleverne vidende om hvad der skal og kan komme til at ske, eller med andre ord at forvandle afsky til viden om dyrene.

Derudover er det værd at bemærke hvor meget læreres adfærd har betydning for elevernes holdning til om noget er ulækkert. Hvis lærerne vasker hænder til trods for at eleverne ikke må, sender det et signal til eleverne om at det ER ulækkert. Hvilket leder over i vores refleksioner over hvilken værdi der ligger i transfer mellem skole og eksternt læringsmiljø.

Transfer mellem skole og læringsmiljø

I artiklen møder vi intet sted hvor temaet transfer bliver behandlet. Artiklen ønsker at undersøge elevernes affektive interesse og ikke det faglige udbytte af et undervisningsforløb. Men vi ser det som to sider af samme sag; at interesse og faglig læring hænger uløseligt sammen. Som eksternt læringsrum ser vi det helt essentielt at tænke overgangen mellem skole og Skoletjenesten København Zoo ind for at optimere elevernes udbytte af undervisningsforløbet. Dette er blevet undersøgt nærmere og bekræftet af flere eksterne læringsrum (Skoletjenesten, 2016).

Som nævnt ovenfor udfører vi ofte dissektioner for alle aldre, og under disse aktiviteter oplever vi et større behov for at forberede eleverne. Dissektionerne udføres af eleverne selv under vejledning af underviseren, og alene det at røre ved et dødt dyr kan være meget grænseoverskridende for nogle. Vi har i Skoletjenesten Zoo tilbudt dissektionsforløb i mange år og har haft mange blandede oplevelser med eleverne. Tidligere havde vi desværre ofte elever som ikke ville deltage. Vi fandt på baggrund af de forløb hvor eleverne havde sværest ved at deltage, ud af at eleverne var dårligt forberedt på hvad der skulle ske. Lærerne ville ofte gerne "overraske" deres elever med at dissekere. Men lærernes ønske om at overraske eleverne stemte ikke overens

med at eleverne havde interesse for dissektionen og fik en lærerig oplevelse. Behovet for at eleverne er forberedt hjemmefra, har ført til at vi har udarbejdet et undervisningsforløb som lærerne skal have lavet hjemme på skolen inden besøget. Forløbet handler om etik og dyrehold, og eleverne skal ud fra tre cases om dyr diskutere mulige løsninger. Forløbet har ingen på forhånd givne svar, eleverne skal selv vurdere hvad de synes er 'det gode liv' for de forskellige dyr. Derudover skal eleverne lave en øvelse hvor de selv bestemmer hvilke dyr der må slås ihjel, og læreren skal informere eleverne om, hvad der kommer til at ske i Zoo. Herved hjælper vi med at lave transfer mellem skole og undervisningen i Zoo, og eleverne er forberedt på at diskutere etik og at det er dem der skal føre kniven. I undervisningsforløbet i Zoo forbereder vi så igen eleverne på hvad de skal, og hvad de kan forvente. Gennem snak og tydeliggørelse af at alt hvad vi arbejder med kan vaskes af efterfølgende, er det vores erfaring at vi kan ændre mange elevers holdning til om noget er ulækkert.

Resultatet i undersøgelsen som viste at eleverne ikke viste afsky i samme grad da de vidste at spildevandet ikke var ægte, hænger godt sammen med at eleverne ikke oplever lort og blod fra dyrene nær så slemt hvis de på forhånd ved hvorfor dyret skider, og hvorfor de kan forvente blod inden i dyrene.

Klassens sociale samspil

I artiklen konkluderes det endvidere at der ikke er forskel på pigerne og drengenes situationelle interesse. Dette kan vi også konstatere ud fra vores erfaringer. Men i vores skoletjeneste, hvor vi modtager elever fra 0. klasse til og med gymnasieniveau, er det interessant at specielt udskolingsklasser ofte har et andet reaktionsmønster end yngre klasser og gymnasieklasser. I undervisningen af udskolingsklasser oplever vi meget ofte større og tydeligere reaktioner i forhold til dyrene, og det til trods for at de bliver forberedt på samme vilkår som de øvrige klasser. Det er tydeligt at det for nogle elever føles som et nederlag at blive skidt på, især hvis det kommenteres af andre elever, mens andre elever ser det som en sejr. Hvordan dyrene opleves, er svært for os at vurdere på forhånd, men vi er ikke i tvivl om at klassens sociale samspil i meget høj grad er medvirkende til om eleverne tør at nærme sig og holde levende dyr. For underviseren er det derfor en svær opgave at nedbryde de sociale spilleregler klassen har internt. Her er det igen klassens lærere der er uundværlige samarbejdspartnere da de i højere grad ved hvad der er på spil rent socialt i klassen. Ofte oplever vi også lærere der fortæller at andre elever end hjemme på skolen i højere grad kommer på banen når de er til undervisning i Zoo. Det kan derfor tyde på at eksterne læringsrum kan skabe rum for at elever kan indtage nye positioner i klassen, både fagligt og socialt.

Artiklen sætter fokus på det helt essentielle ved ekskursioner, nemlig elevernes interesse. Og for os er det en vigtig påmindelse om at vi ikke kan tage elevernes in-

teresse for givet til trods for at vi er et eksternt læringsrum, men at interesse er helt essentielt for os som arbejder med elever og læring. I forhold til vores praksis er det meget vigtigt altid at forberede eleverne på hvad der skal ske, og hvis vi kan være med til at lære eleverne at det de oplever som afsky, faktisk kan vendes til viden og fakta, så er vi nået langt.

Referencer

Skoletjenesten (2016). *Guide til det gode samarbejde mellem skole og eksternt læringsmiljø*.

Madsen, K.Ø. & Dohn, N.B. (2018). Elevers interesse under ekskursion til et rensningsanlæg. *MONA, 2018-1*.